सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ
(पूर्वीचे पुणे विद्यापीठ)

परिपत्रक क्र. २३२/२०२३

''मागासवर्गीय विद्यार्थ्यांच्या शैक्षणिक कागदपत्रांची अडवणूक न करणेबाबत व शैक्षणिक शुल्क वसूल न करणेबाबत''

या परिपत्रकाद्वारे सर्व संबंधितांना कळविण्यात येते की, भारत सरकार मॅट्रिकोत्तर शिष्यवृत्ती योजनेअंतर्गत संलग्नित महाविद्यालये व मान्यताप्राप्त शैक्षणिक संस्थामध्ये शिक्षण घेणाऱ्या अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती, विमुक्त जाती/भटक्या जमाती व विशेष मागास प्रवर्ग तसेच आर्थिक दुर्बल घटकातील पात्र विद्यार्थी विहित अभ्यासक्रमासाठी शासनामार्फत MAHADBT Portal वर दिल्या जाणाऱ्या शिष्यवृत्तीसाठी अर्ज करतात अशा विद्यार्थ्यांची शासनाकडून शैक्षणिक शुल्क, परीक्षा शुल्क व इतर शुल्काची प्रतिपुर्ती करण्यात येत असते. परंतु शासनाकडून विलंबाने शिष्यवृत्ती प्राप्त होत असल्यामुळे बऱ्याच शैक्षणिक संस्था मागासवर्गीय विद्यार्थ्यांकडून शैक्षणिक शुल्क वसूल करतात व संबधित विद्यार्थ्यांचे शैक्षणिक कागदपत्रे अडवित असल्याचे शासनाच्या निदर्शनास आले आहे. अशा प्रकारे शुल्क वसूल करणाऱ्या महाविद्यालयांवर कठोर कार्यवाही करण्यात येईल असे शासनाने स्पष्ट आदेश दिलेले आहेत.

मागासवर्गीय विद्यार्थ्यांकडून शुल्क वसूल करण्यात येऊ नये या संदर्भात शासनाने वेळोवेळी दिलेल्या आदेशानूसार विद्यापीठाने सर्व संलग्नित महाविद्यालये व संस्था यांना यापूर्वी स्पष्ट सूचना दिलेल्या आहेत.

या परिपत्रकाद्वारे सर्व संलग्नित अनुदानित/विनाअनुदानित महाविद्यालये व संस्था यांना पुन:श्च सुचित करण्यात येते की, विद्यापीठाने ठरविलेल्या शुल्का प्रमाणे मागासवर्गीय विद्यार्थ्यांना शासनाकडून ज्या अभ्यासक्रमाचे शिक्षण शुल्क, परीक्षा शुल्क व इतर शुल्क यांची प्रतिपूर्ती होत असते त्या अभ्यासक्रमाच्या विद्यार्थ्यांकडून कोणत्याही परिस्थितीत शुल्क वसूल करण्यात येवू नये तसेच कागदपत्रांची अडवणूक करण्यात येवू नये. अन्यथा या संदर्भात तक्रार प्राप्त झाल्यास नियमानूसार संबंधित महाविद्यालयावर शासन/विद्यापीठ नियमानुसार कडक कारवाई करण्यात येईल, याची कृपया नोंद घ्यावी.

उपकुलसचिव,
शैक्षणिक प्रवेश विभाग

गणेशखिंड पुणे – ७
संदर्भ : शै. प्रवेश/४१६१
दिनांक : १०/१०/२०२३

प्रत :
मा.प्राचार्य/मा.संचालक, सर्व संलग्नित महाविद्यालये/परिसंस्था, सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे–०७.

महाराष्ट्र शासन

सहाय्यक आयुक्त समाज कल्याण कार्यालय पुणे

डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर, सामाजिक न्याय भवन, स.नं.१०४/१०५, विश्रांतवाडी रोड, पोलिस स्टे शन समोर, येरवडा पुणे

दुरध्वनी व फॅक्स क्र.०२० २९७०६६११ E-mail:-acswopune@gmail.com

जा.क्र.सआसकपुणे/भासशि/तक्रार अर्ज/६०% केंद्र हिस्सा/२०२३-२४/३९०९ दि.२० ०७.२०२३

प्रति,

अधिष्ठाता/संचालक/प्राचार्य/रजिस्ट्रार (सर्व),
कनिष्ठ/वरीष्ठ/व्यवसायिक/बिगर व्यवसायिक/तांत्रिक महाविद्यालये,
पुणे जिल्हा.

विषय :- मागासवर्गीय विद्यार्थ्यांच्या शैक्षणिक कागपत्रांची अडवणूक न करणेबाबत.

संदर्भ :- १. सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभागाचा शासन निर्णय क्र.इबीसी-२००३/प्र.क्र.३०१/मावक-२ दि.०१.११.२००३

२. सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभागाचा शासन निर्णय क्र.इबीसी-२००४/प्र.क्र.१३८/मावक-३ दि.०१.०७.२००५

३. सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभागाचा शासन निर्णय क्र-शिक्षण/७४.क्र.प्र/२०२२-भासशि. १७ दि १मार्च २०२२

४. विद्यार्थ्यांकडून प्राप्त होत असलेली निवेदने.

उपरोक्त विषयी कळविण्यात येते की, सामाजिक व विशेष सहाय्य विभागा यांचेकडिल शासन निर्णय दि. ७ ऑगस्ट २०१७ अन्वये सन २०१८-१९ या आर्थिक वर्षापासुन अनुसुचित जाती प्रवर्गातील विद्यार्थ्यांना शिष्यवृत्ती / शिक्षण फी परिक्षा फी या योजनेंतर्गत MAHADBT प्रणालीमार्फत लाभ देण्यात येत आहे.

सद्यस्थितीत महाडीबीटी प्रणालीवरील (Pool account) व PFMS या प्रणालीव्दारे सुरु असून विदयार्थ्यांच्या शिष्यवृत्तीची रक्कम आधार संलग्न बँक खात्यात जमा करण्यात येते. सदरील रक्कम PFMS या प्रणालीव्दारे वितरीत होत असल्याने, १. नॉन आधार अर्ज नोंदणी केलेल्या अर्जामध्ये आधारक्रमांक अदयावत नसणे, २. विदयार्थ्यांचे आधार क्रमांक त्याच्या बँक खात्याशी संलग्न नसणे, ३. विदयार्थ्यांचे आधार क्रमांक इन ॲक्टीव्ह असणे, ४. विदयार्थ्यांनी व्हाउचर रिडीम न करणे, ५. विदयार्थ्यांचे आधार संलग्न असलेले बँकेतील खाते बंद असणे, ६. विदयार्थ्यांचे आधार संलग्न मोबाईल क्रमांक बंद असणे, ७. दुस-या हप्त्यासाठी महाविदयालय स्तरावर विदयार्थ्यांची उपस्थिती अदयावत करण्याकरीता अर्ज प्रलंबित असणे, इत्यादी बाबी विद्यार्थ्यांच्या आधार व बँक खात्याशी निगडीत असल्याने सदर बाबतीत विद्यार्थ्यांची शिष्यवृत्ती प्रलंबित आहे किंवा कसे याबाबत महाविदयालयाने खातरजमा करून घ्यावी व विद्यार्थ्यांच्या तक्रारीचे निराकरण तात्काळ आपले स्तरावर करावे.

पुणे जिल्ह्यामध्ये शिक्षण घेत असलेल्या विद्यार्थ्यांची सन २०२१-२२ या वर्षा पासून दुस-या हप्याची शिष्यवृत्ती रक्कम महाविद्यालयास प्राप्त न झाल्याने महाविद्यालयांकडून विद्यार्थ्यांना शैक्षणिक कागदपत्रे देण्यास नकार दिल्याच्या अनेक तक्रारी या कार्यालयास प्राप्त होत आहेत सदरील बाब ही उचित नाही. मागासवर्गीय विद्यार्थ्यांकडून कोणत्याही प्रकारची शिक्षण फी वसूल करू नये. तसे आढळल्यास संबंधित महाविद्यालयाविरुद्ध फौजदारी स्वरूपाची कारवाई करण्यात येईल असे आदेश अनुसूचित जातीतील विद्यार्थ्यांसंदर्भात संदर्भ क्र.२ च्या शासन निर्णयान्वये देण्यात आलेले आहेत.

अनुसूचित जाती प्रवर्गाच्या विद्यार्थ्यांबाबत संदर्भ क्र. ३ मधील शासन निर्णयान्वये सन २०२१-२२ ते २०२५-२६ या कालावधीसाठी शिष्यवृत्तीच्या एकूण रकमेच्या ६०% रक्कम विद्यार्थ्यांचे खात्यावर व ४० % रक्कम महाविद्यालयाचे बँक खात्यावर जमा करण्याचा तसेच सदरची विद्यार्थ्यांचे बँक खात्यावर जमा झालेली रक्कम निर्वाह भत्ता वजा जाता महाविद्यालयास देय असलेली रक्कम संबंधित विद्यार्थ्यांनी ७ दिवसांचे आत महाविद्यालयास जमा करणेबाबत निर्णय शासनाने घेण्यात आलेला आहे. सन २०२१-२२ पासून केंद्र शासनाने केंद्र हिश्याच्या (६०%) सुधारीत केलेल्या शिष्यवृत्तीच्या वितरणपध्दती विरुध्द राज्यातील महाविद्यालयांनी मोठया प्रमाणात विरोध दर्शविला असून मा.उच्च न्यायालय खंडपीठ औरंगाबाद येथे याचिका दाखल केलेल्या आहेत. सदर प्रकरणे अद्यापही मा.उच्च न्यायालय खंडपीठ औरंगाबाद येथे निर्णयासाठी प्रलंबित आहे.

सन २०२१-२२ या कालावधीतील केंद्र हिश्याच्या ६०% शिष्यवृत्ती रक्कमेबाबत सामाजिक न्याय व विशेष सहाय विभागाचे शासन निर्णय, परिपत्रके व वरिष्ठ कार्यालयाच्या आदेशांनुसार जिल्हास्तरावरुन कार्यवाही करण्यात येत आहे. तसेच याबाबत जिल्हयातील सर्व महाविद्यालयांना यापूर्वीच आवश्यक सूचना निर्गमित करण्यात आल्या आहेत. तरीही महाविदयालये मागासवर्गीय विद्यार्थ्यांकडून शुल्क भरण्याकरीता सतत तगादा लावत असलेबाबत तसेच विद्यार्थ्यांची कागदपत्रे, प्रमाणपत्र देण्यास अडवणुक करीत असल्याच्या तक्रारी कार्यालयास प्राप्त होत आहेत.

त्या अनुषंगाने कळविण्यात येते की, मागासवर्गीय विद्यार्थ्यीची शैक्षणिक कागदपत्रे तात्काळ विद्यार्थ्यांना उपलब्ध करून देण्यात यावीत व केलेल्या कार्यवाही अहवाल या कार्यालयास सादर करावा. शैक्षणिक कागदपत्रांअभावी विद्यार्थ्यांचे शैक्षणिक किंवा आर्थिक नुकसान झाल्यास त्याची सर्वस्वी जबाबदारी आपणावर निश्चित करण्यात येईल, याची गांभीर्यपूर्वक नोंद घ्यावी. तसेच ज्या महाविद्यालयांकडुन मागासवर्गीय विद्यार्थ्यांच्या कागदपत्रांची अडवणुक केल्याची तक्रार कार्यालयास प्राप्त होतील /झाल्यास अशा महाविद्यालया विरुध्द अनुसुचित जाती, जमाती अत्याचार प्रतिबंध अधिनियमान्वये कारवाई करण्यात येईल.

20.7.22

(कैलास आढे)
सहाय्यक आयुक्त
समाज कल्याण,पुणे

प्रत माहितीस्तव सविनय सादर :-
१. मा. आयुक्त, समाज कल्याण, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.
२. मा. प्रादेशिक उपआयुक्त, समाज कल्याण, पुणे विभाग, पुणे.